

Síla a limity vzdoru

Miloš Balabán

Málokdo by si dokázal představit před pouhým rokem, že upálení mladého majitele zelinářského stánku Muhammada Buazíziho na protest proti šikaně tuniských úřadů v malém provinčním tuniském městečku vyvolá dramatické události v celém arabském světě a že za pouhý rok doslova zmizí v propadlišti dějin dlouholetí diktátoři v Libyi, Egyptu a Tunisku a že totéž je na obzoru v dalších arabských zemích. Kyvadlo moci se ovšem od autokratických vůdců přesouvá ke konzervativním islamistům, z čehož Evropa, Spojené státy a Izrael asi nemají mnoho radosti.

Právě v Severní Africe se ukázalo, že zdánlivě okrajová událost může být „spouštěčem“ událostí, které ovlivní i geopolitické reálie. Můžeme dnes vyloučit, že podobnými „spouštěči“ nejsou dopady finanční a ekonomické krize v blahobytné Evropě a ve Spojených státech a nespokojenost s průběhem posledních voleb do Státní Dumy v Rusku?

Přes všechny odlišnosti mezi zmíněnými regiony existuje několik společných jmenovatelů nespokojenosti: odmítnutí zdánlivě neotřesitelného politického a ekonomického status quo, nespokojenost především mladých lidí se způsobem vládnutí a arogancí moci, se svým nedůstojným společenským a ekonomickým postavením. K mobilizaci protestu pak všude posloužily nové informační technologie a sociální sítě, které dokázaly částečně překonat informační monopol vládnoucích struktur.

V mnoha ohledech dramatický sociální pohyb ovšem vyvolává také celou řadu otázek. Hnutí „rozhořčených“ ve Španělsku nebo „Okupuj Wall Street“ ve Spojených státech je samozřejmě pro úřady překvapivou (a nepříjemnou) reakcí na ekonomickou a sociální krizi. Proto také neváhaly zasáhnout i silou při rozhánění shromáždění jejich stoupců, nicméně zatím před sebou nemá establishment protivníka, kterého by se musel až tak obávat. Zmíněným hnutím chybí tři podstatné věci k tomu, aby se staly reálnou politickou silou: nemají ucelenou strukturu, program a vůdce. A internet jako hlavní prostředek komunikace se dá konec konců vypnout či blokovat - a v této situaci efektivita akcí hnutí bez jakékoliv struktury výrazně klesá.

V Rusku jsou protesty také spojeny s internetem ale také s fenoménem, kterému možná veskrze paradoxně napomohla relativní stabilita a ekonomický růst v Rusku za vlády Vladimira Putina - je jím růst střední třídy. Expertní studie uvádí, že dnes patří k této kategorii přibližně čtvrtina obyvatel Ruska, přičemž typologicky se jedná především o člověka z města ve věku 30-40 let s vysokoškolským vzděláním, který pracuje především v soukromé společnosti a vydělává v průměru tisíc euro měsíčně. A již mu nestačí pouze relativní ekonomický blahobyt - chce také žít v nezkorumpované zemi, kde má jeho hlas váhu i při ovlivňování politického směřování na celostátní i lokální úrovni. Státní moc v Rusku to musí brát v úvahu i s ohledem na to, že sociálně - ekonomické prognózy predikují, že do kategorie střední třídy bude v roce 2020 patřit již 40% obyvatel Ruska a s internetem bude disponovat v roce 2016 80% Rusů s hlasovacím právem. Klíčovou otázkou ale stejně jako na Západě zůstává, zda protesty vyústí ve vytváření nějaké strukturované politické síly s jasným politickým programem a vůdci. Těžko jimi ale mohou být ti, kteří před dvaceti lety pomáhali vytvářet na troskách Sovětského svazu v Rusku stát „oligarchů-superboháčů“. V každém případě může rok 2012 ukázat zda v Rusku proběhne svého druhu „druhé kolo“ perestrojky. Že by to mělo vliv na Evropu i na nás přitom není pochyb.

(autor je bezpečnostní analytik)